

บทบรรณาธิการ

คำถาม จำเลยยื่นคำให้การยกเรื่องเขตอำนาจศาลขึ้นต่อสู้ กับกรณีที่ศาลชั้นต้น หยิบยกประเด็นเรื่องเขตอำนาจศาลขึ้นวินิจฉัยเอง แล้วพิพากษายกฟ้อง ทั้งสองกรณีดังกล่าว ศาลจะต้องสั่งคืนค่าขึ้นศาลทั้งหมดแก่โจทก์หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

(ก) กรณีที่ศาลหยิบยกขึ้นวินิจฉัยเอง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๙๕๓/๒๕๕๔ โจทก์ฟ้องให้จำเลยทั้งแปดรับผิดชอบชำระเงินตามสัญญาซื้อขาย ซึ่งตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๔ บัญญัติว่า “เว้นแต่จะมีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่น (๑) คำฟ้องให้เสนอต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลไม่ว่าจำเลยจะมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่” การที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งแปดให้รับผิดชอบตามสัญญาซื้อขายที่ศาลจังหวัดกำแพงเพชรโดยจำเลยทั้งแปดมิได้มีภูมิลำเนาที่จังหวัดกำแพงเพชร และมูลคดีก็มิได้เกิดขึ้นที่จังหวัดกำแพงเพชรเพราะข้อเท็จจริงฟังได้ว่าการตกลงซื้อขายข้าวเปลือกกันที่จังหวัดพิจิตร และมีการส่งมอบข้าวเปลือกกันตามจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่จังหวัดกำแพงเพชร ศาลจังหวัดกำแพงเพชรจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ และเมื่อปรากฏในชั้นทำคำพิพากษาว่า คดีไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาและพิพากษาของศาลชั้นต้นแล้ว ศาลชั้นต้นก็ชอบที่จะพิพากษายกฟ้องได้โดยไม่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นอื่น ๆ ตามคำฟ้องและคำให้การต่อไป เพราะไม่มีอำนาจพิจารณาตามพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๘ ทั้งการที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ในกรณีนี้ เป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นหยิบยกประเด็นเรื่องเขตอำนาจศาลซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นวินิจฉัยเอง โดยที่จำเลยทั้งแปดมิได้ยกเรื่องเขตอำนาจศาลขึ้นเป็นขึ้นต่อสู้ไว้ในคำให้การ ดังนั้น การพิพากษายกฟ้องจึงถือเสมือนการสั่งไม่รับคำฟ้องนั่นเอง ศาลชั้นต้นจึงต้องสั่งคืนค่าขึ้นศาลให้แก่โจทก์ทั้งหมดตาม ป.วิ.พ. ๑๕๑ วรรคหนึ่ง (เดิม)

(ข) กรณีที่จำเลยยื่นคำให้การต่อสู้ไว้เป็นประเด็น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๙๔๗/๒๕๕๗ โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินที่ได้ชำระไปแล้วคืนเพราะจำเลยผิดสัญญาและโจทก์บอกเลิกสัญญาแล้ว เมื่อสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินอันเป็นที่มาแห่งการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ทำที่สำนักงานของ

